

Davydenko I.

THE CONCEPT OF “HEART” IN THE LINGUISTIC PICTURE OF SLAVIC PEOPLE (BASED ON MATERIAL OF UKRAINIAN AND POLISH PHRASEOLOGY)

The article has been devoted to analyze the peculiarities of linguistic representation of the concept of “heart” in Ukrainian and Polish linguistic pictures of the world on the basis of phraseology. It defines the main conceptual features and cognitive metaphors, establishes common and different conceptualization of “heart” in of Ukrainian and Polish linguistic and cultural areas.

Key words: concept, linguistic picture of a world, conceptual metaphor.

УДК 81'373.617.2 (=161.2)

Дишлева Г. В.

МЕТАФОРА ЯК ОБРАЗНО-СЕМАНТИЧНИЙ ЧИННИК ФРАЗЕОТВОРЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена дослідженню особливостей процесу метафоризації фразеологізмів на позначення внутрішнього світу людини в українській мові. У роботі проаналізовано теоретичні засади метафори як одного з найважливіших чинників фразеотворення у лінгвістичних розвідках, обґрунтовано основні принципи метафоризації фразеологічних одиниць на позначення внутрішнього світу людини, визначено критерії метафоризації зазначених фразеологізмів, які є основою формування їхніх типів, простежено відображення етнокультурної специфіки у функціонуванні фразеологізмів. Відомо, що процес метафоризації переносить інформацію з базисної структури в нову, вторинну, і становить безперервний ланцюг фразеотворення. Фразеологічні метафори є виявом антропоцентризму як реалізації зв'язку структури мови з мовцем, перенесення рис людини на навколишню дійсність. Вище зазначені положення дозволяють зробити висновок про те, що метафоризація, ґрунтуючись на використанні знаків однієї концептосфери на позначення іншої, є одним з найактивніших образно-семантичних чинників фразеотворення.

Ключові слова: метафоризація, фразеологічна метафора, фразеологічні одиниці, антропонімізація, вільне словосполучення, мисленеві асоціації.

Фразеологію називають “душею народу” або “дзеркалом душі народу”. Бо як “душа” народу є не пізнаною досі сутністю, так і фразеологія залишає перед науковцями численні невирішені проблеми, які беруть початок ще з етапу її становлення. Відкритим до сьогодні є питання про роль метафори у творенні фразеологічних одиниць, зокрема на позначення внутрішнього світу людини. Найчіткішу зміну основних етапів у розвитку історії словосполучення – від вільного до нерозкладного – показав Б. О. Ларін у тричленній схемі: звичайні словосполучення (змінні, “вільні”) – стійкі метафоричні словосполучення (“фразеологічні єдності”, “стереотипні речення”) – ідіоми (“фразеологічні зрощення”, “нерозкладні речення”). Ступінь мотивації словосполучень поступово зменшується. Фразеотворення звичайно відбувається за певними зразками, схемами, моделями за участю найрізноманітніших структурно-семантичних, образно-семантичних та стилістичних засобів. Одним із факторів формування фразеологізмів, а також чинником, що впливає на фразеологічний склад літературної мови чи діалектів, є метафоризація, яка визначається як один із найважливіших засобів збереження і вираження загальних і специфічних соціокультурних стереотипів. Саме тому необхідним та важливим є аналіз метафоричності фразеологічних одиниць на позначення внутрішнього світу людини.

Актуальність пропонованого дослідження визначає загальна спрямованість сучасної лінгвістики на вивчення людини в мові, яка є, як відомо, одним із її пріоритетів. Антропоцентризм передбачає переміщення інтересів дослідника з об'єктів пізнання на суб'єкт пізнання і виступає продуктом культури та чинником формування культурних кодів. Тому важливим для антропоцентричної фразеології є дослідження лінгвальних смислів фразеологічних одиниць, оскільки у фразеологічному значенні кодується мисленнєва

інформація, яка також віддзеркалюється психікою людини. Саме за допомогою метафор носій мови виражає свої психологічні стани, переживання, ставлення до життя, різні почуття, дає образні оцінки.

Метою пропонованого дослідження є визначення особливостей метафоризації фразеологізмів на позначення внутрішнього світу людини в українській мові.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) проаналізувати теоретичні засади процесу метафоризації у лінгвістичних розвідках;
- 2) обґрунтувати основні принципи метафоризації фразеологічних одиниць на позначення внутрішнього світу людини;
- 3) визначити критерії метафоризації зазначених фразеологізмів, які є основою формування їхніх типів.

Для розв'язання поставлених завдань і базуючись на когнітивно-прагматичному та структурному підходах у роботі було використано описовий метод, який дав змогу виділити досліджувані одиниці у фразеологічній системі української мови й здійснити їх систематизацію; компонентний аналіз застосовано для інтерпретації значень фразеологічних одиниць та їх складників. Використання цих методів було підпорядковано загальному алгоритму дослідження, який вибудований на основі завдань, що поставлені перед роботою.

В українській лінгвістиці питання метафоризації фразеологічних одиниць на позначення внутрішнього світу людини ще не було об'єктом спеціального системного дослідження, хоча окремі аспекти їхньої семантики та функціонування розглянуто у працях Л.Г. Авксентьєва, М. Ф. Алефіренка, Н. Д. Бабич, М. Т. Демського, С. Я. Єрмоленко, Л.Г. Скрипник, Г. М. Удовиченка, В. Д. Ужченка та ін. Ґрунтовний аналіз антропоцентричної семантики фразеологізмів проведено у працях таких мовознавців, як Д. Б. Гудков, М. Л. Ковшова, В. В. Красних, В. М. Телія, Г. В. Токарев та ін. Проте цього не було достатньо для остаточного розв'язання проблеми метафоризації фразеологічних одиниць.

Інтерес до прояву “людського фактору” у мові містить у собі зацікавленість як образом людини, яка є складовою мовної картини світу, так і вербалізацією, мовною концептуалізацією різних сторін і рівнів людської особистості. Особливе місце серед засобів позначення і тлумачення складових мовного образу людини належить фразеології, яка є найважливішим засобом збереження і вираження загальних і специфічних соціокультурних стереотипів, моделей і цінностей. Гетерогенність образної семантики фразеологічної одиниці зумовлюється фігуративним значенням її стрижневого компонента, а також глобальним переосмисленням вихідного вільного словосполучення. Образність фразеологічної одиниці створюється живою внутрішньою формою, яка забезпечує образне асоціативне сприйняття вихідної ситуації. На думку В. М. Мокієнка, активним образним засобом створення фразеологічних одиниць, крім порівняння, є метафора [3, 167]. Механізм метафори дозволяє з її допомогою створювати нові мовні значення, внаслідок чого метафора із фігури мовлення перетворюється у мовний знак, який призводить до втрати словом або словосполученням попередньої референції і набуття нової [9, 79]. Шляхом семантичних асоціацій за допомогою метафор носій мови виражає свої психологічні стани, переживання, ставлення до життя, різні почуття, дає образні оцінки. В.М. Телія зазначає, що “...асоціації як головний двигун механізму мислення бере участь у створенні нових понять і значень мовних одиниць, оскільки вони співвідносять вже існуючі уявлення про немовну сутність з тими їхніми властивостями, які виникають у свідомості у тому чи іншому ракурсі їх відображення” [7, 94]. Таким чином, мовознавці розглядають метафору як вторинну непряму номінацію при обов'язковому збереженні семантичної двоплановості і образного елемента.

Метафора, на думку О.О. Потебні, є перенесенням стороннього слова: а) від роду до виду; б) від виду до роду; в) від виду до виду; г) за відповідністю (подібністю): випадки а) і б) – синекдоха, в) – метонімія, г) – метафора у вузькому розумінні [4, 130]. Метафора, конкретизує О. О. Тараненко, – це семантичний процес, при якому форма мовної одиниці або оформлення мовної категорії переноситься з одного референта на інший на основі тієї чи іншої подібності останніх при відображенні в свідомості мовця [6, 108] і змушує нас бачити один об'єкт крізь

призму іншого. Як зауважує В. Д. Ужченко, метафора, що найчастіше вживає ознаки однієї концептосфери на позначення іншої (Г. Лакофф, М. Джонсон), як намагання визначити невідоме через відоме (К. Бюлер), використати живі та найяскравіші уявлення (Г. Пауль) становить потужний комунікативне та концептуальне знаряддя (С. Глюксберг) [8, 164].

На основі метафоризації постали такі ФО: дієслівні – *приставати реп'яхом*, іменникові – *морський вовк*, *безодня премудрості*, *з одного поля ягода* та інші. Метафоризація приводить до радикальної перебудови самої моделі світорозуміння: “традиційна категорійна сітка руйнується, однак безслідно не зникає” [1, 51], а породжує нове утворення. До фразеологічних метафор належать відшарування найрізноманітніших сфер: полювання (*попасти в сіті*), рибальства (*ловити окунів*), господарчої діяльності (*упрягтися в ярмо*), їжі (*заварити кашу*), напоїв (*наварити пива*), музики (*брати фальшиву ноту*), спорту (*брати бар'єр*), явищ природи (*з дощу та під ринву*). З мовлення кравців прийшли вирази *шити на одну мірку*; шевців – *на один копил*; військових – *передній край*; ювелірів – *високої проби*; картярів – *розкрити всі карти*; женців – *гарячі жнива*; будівельників – *закладати підвалини* тощо.

Як слушно зауважує А. Річардс, при використанні метафори у нас є дві думки про дві різні речі, причому ці думки взаємодіють між собою в середині одного єдиного виразу, значення якого якраз і є результатом взаємодії [5, 46]. Серцевиною поєднання цих двох думок і є основа їх порівняння, що переходить з вільного словосполучення до фразеологічного; перше виступає внутрішньою формою другого. Суміжні ланки поєднуються основою порівняння. Тому дуже переконливим є твердження В. Д. Ужченка про те, що “...метафора приписує об'єднанню двох множин сем ознаки, які властиві “пересіченню” цих множин, залишаючи поза увагою інші семи” [8, 165].

Метафоризація, як когнітивний процес, на думку М. Ф. Алефіренка, складається з таких мисленневих кроків: а) вибору найяскравішого й загальновідомого аналогу (джерела зіставлення); б) переносу відповідної частини знань, частини емпіричного досвіду зі сфери базису, або джерела, на ділянку об'єкта пізнання й іменування; в) породження нових смислів унаслідок взаємодії двох ідей [1, 53]. Прихована небезпека, наприклад для плавзасобів, влучно передається образом підводного каміння. Ознака небезпечного підводного каміння, абстрагуючись від конкретної реалії, переноситься до сфери людських стосунків, формуючи значення прихованої перешкоди на шляху до досягнення мети: “*Непокоїть мене... сила-силенна небезпек і підводного каміння, серед якого треба пролавірувати*” (В. Еллан-Блакитний, 56). Отже, саме загострення схожості в зіставлюваних реаліях при метафоризації становить основу експресивності фразеологічної одиниці, її образно-емоційного ефекту. До нового утворення при метафоризації переходять окремі семи первинного словосполучення, проте ця основа перенесення нерідко складна, важко вловима, викликає багато асоціацій. Якщо ми когось називаємо свинею або качечкою, то даремно шукати в основі метафори якусь схожість людини зі свинею або качкою. Називаючи жінку качечкою, ми не маємо на увазі у наявність неї дзьоба або перепончатих лапок. У загальному вигляді це можна уявити так: почуття ніжності й замилювання, яке можна уявляти щодо качок, відчуватиметься й щодо людини [5, 59]. Такими ж є образи української етнокультури – *ластівка*, *рибонька*, *сонечко*, *серденько*.

Однак, є й інша думка щодо відтворення мовцями дії лінгвістичного механізму становлення фразеологічної метафори. Складність експлікації метафори, її тлумачення змусили Д. Девідсона, автора статті “Що означають метафори”, прийти до невтішного висновку: пояснення й інтерпретація метафори “взагалі неприпустимі” [8, 165]. Проте все ж таки – хоч і дуже наближено і спрощено – дослідники тлумачать та намагаються вловити й відчути прихований зміст метафори. Підсумовуючи процес перенесення назв, Л. С. Виготський зазначає, що він здійснюється “за законом комплексного мислення” [2, 116].

Мова, наголошує В. Д. Ужченко, функціонує не “для себе” чи “в особі”, вона служить для освоєння екстралінгвальної дійсності, передачі складних людських стосунків, емоцій, почуттів, для відображення в свідомості самих мовців [8, 167]. Фразеологічні метафори є виявом антропоцентризму як реалізації зв'язку структури мови з мовцем, перенесення рис

людини на навколишню дійсність. За словами О. О. Потебні, субстанція і явище, речовина і сила чи якість – людиноподібні, а тому можуть бути виражені в мовленні як подібність відношень між нашим Я і його дією [4, 46].

Перенесення мовно-фразеологічної форми з одного референта здійснюється: 1) з предмета на предмет: *довга пісня, молочні ріки й кисельні береги, темний ліс*. Останній вираз, який означає “щось незрозуміле, заплутане, невідоме” можна проілюструвати прикладами з художніх творів: *Написане в білеті для нього темний ліс* (І. Світличний, 23); *Ті карти являли собою темний ліс* (О. Гончар, 78); *Чужі люди – темний ліс* (Укр. присл., 45). Проте особливо яскраво ця ФО вимальовується у висловлюваннях про душу: *Що не кажси, а душа – темний ліс* (І. Цюпа, 86); *Чужа душа то, кажуть, темний ліс* (Леся Українка, 48); 2) з особи на особу: *маг і чарівник (чародій) –* первісно “традиційна назва фокусника, ілюзіоніста”, потім – “*про людину, що робить усе легко й швидко*”; 3) з істоти (особи) на предмет: *білі мухи “сніг, сніжинки”* (на основі кольорової ознаки й властивості літати); 4) з предмета на особу: *абсолютний нуль* (фізичний термін – про людину, яка не знається ні на чому), *золотий мішок “багата, грошова людина”, ходяча енциклопедія “людина, яка має ґрунтовні знання у різних галузях”*; 5) з істоти на особу: *мокра курка* (безвольна людина, яка нездатна на рішучі вчинки); *стара лисиця* (лукава, нещира, хитра людина): *Юнона, козир-молодиця, Юпітеру не піддалась, Бо знала, що стара лисиця На всякі штуки удалась* (І. Котляревський, 90). Антропонімізація таких виразів чітко простежується у ФО з компонентами *птаха, птиця*, які означають: 1) особливості характеру людини: *обстріляний птах, вільний птах: Комендант, як виявилось, був уже стріляна птиця* (А. Головка, 67); 2) характер її життя, поведінки, звичок: *ранній птах, пізня птиця, перелітний птах*; 3) службове чи суспільне становище людини: *важний птах, велика птиця, невелика птиця, птиця високого польоту: Якщо посадили його туди – то, виходить, значний птах...* (М. Старицький, 34) [8, 171-172].

Проте лише згаданими фразеологічними виразами процес антропонімізації не обмежується. Шляхом суцільного вибирання із фразеологічних словників української мови були виділені фразеологічні одиниці, які можна згрупувати за вище зазначеним поділом:

1) перенесення з предмета на особу: *безодня премудрості, макітра розуму, десята спиця в колесі, сива борода, синя панчоха, сіра свита, довбня неотесана, туман вісімнадцятий, тютя з полив'яним носом, сорочин хвіст, нашого поля ягода, з одного поля ягоди, п'ята колона*. Не вдаючись у семантику кожного виразу, загалом можна сказати, що окремі з вибраних фразеологізмів позначають особливості характеру або поведінки людини (*тютя з полив'яним носом, сорочин хвіст, довбня неотесана*), її ментальні характеристики (*безодня премудрості, макітра розуму, туман вісімнадцятий*), вік (*сива борода*), соціальний стан, місце у суспільстві (*сіра свита, десята спиця в колесі, п'ята колона*), спільноту людей (*нашого поля ягода, з одного поля ягоди*);

2) перенесення з істоти на особу: *біла ворона, Буриданів осел, Валаамова ослиця, ворона у павиному пір'ї, жовтороте пташеня, морський вовк, премудрий пічкур, вовком дивитися, глуха тетеря, заяча душа, заблукана вівця, вовк в овечій шкурі, козел відпущення, битий собака, божє теля*). Фразеологізми цієї групи можна охарактеризувати за такими критеріями: вікові характеристики людини (*жовтороте пташеня*), фізичний стан (*глуха тетеря*), особливості характеру (*Буриданів осел, Валаамова ослиця, заяча душа, морський вовк, божє теля*), суспільні характеристики (*біла ворона*), поведінку, звички людини, характер її життя (*ворона у павиному пір'ї, премудрий пічкур, заблукана вівця, битий собака*), ставлення до людей (*козел відпущення, вовком дивитися*). Важливо зазначити, що фразеологічні одиниці цих двох груп характеризують усе різноманіття життя людини, особливості її внутрішнього світу.

Отже, багата на фразеологічну метафору сфера людських стосунків є яскравою ілюстрацією антропоцентричності фразеологічної картини світу.

Метафоризація, ґрунтуючись на використанні знаків однієї концептосфери на позначення іншої, виступає одним з найактивніших образно-семантичних чинників фразеотворення. Потенційно зберігаючи багатовимірність основи перенесення, ФО базується

на актуалізованій семі прототипу, вибір якої нерідко зумовлюється екстралінгвальними причинами. Переносячи інформацію з базисної структури в нову, вторинну, процес метафоризації єднає їх, становлячи безперервний ланцюг фразеотворення, динамізуючи всю фразеосистему мови. Метафоризація засвідчує єдність семантичних (лінгвістичних) та історичних (етнокультурних) моментів, еволюційні процеси на ділянці фразеотворення. Таким чином, метафора є одним із основних образно-семантичних чинників фразеологізації.

У подальших наукових розробках варто дослідити властивості фразеологізмів на позначення внутрішнього світу людини як виразників антропоцентричної картини світу, роль метафори у їхньому фразеотворенні, визначити основні характеристики цих фразеологізмів, з'ясувати етнонаціональні особливості вираження семантики у зазначених фразеологізмах української мови з огляду на метафоризацію цих одиниць.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алефиренко Н. Ф. Поэтическая энергия слова. Синергетика языка, сознания и культуры: монография. Москва: Academia, 2002. 394 с.
2. Выготский Л. С. Мышление и речь: в 6 т. Москва: Педагогика, 1982. – Т. 2. 504 с.
3. Мокиенко В. М. Славянская фразеология: учеб. пособие. Москва: Высш. шк., 1989. 287 с.
4. Потебня О. О. Эстетика и поэтика слова: монография. Київ: Мистецтво, 1985. 302 с.
5. Ричардс А. А. Философия риторики. *Теория метафоры* / под ред. А. А. Ричардса. Москва: Прогресс, 1990. С. 44-67.
6. Тараненко А. А. Языковая семантика в ее динамических аспектах (основные семантические процессы): монография. Киев: Наук. думка, 1989. 256 с.
7. Телия В. Н. Когнитивный аспект семантики номинативных единиц: монография / под ред. А. А. Уфимцева. Москва: Наука, 1986. 141 с.
8. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 494 с.
9. Черданцева Т. З. Метафора и символ во фразеологических единицах. *Метафора в языке и тексте* / под ред. Т. З. Черданцевой. Москва: Наука, 1988. С. 78-92.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЇХ СКОРОЧЕНЬ

- Еллан-Блакитний В. Поезії. Київ: Мистецтво, 1983. 86 с.
Головка А. Твори : у 4 т. Київ : Дніпро, 1997р. – Т. 1. 150 с.
Гончар О. Твори: у 2 т. Київ: Держлітвидав УРСР, 1984. –Т. 1. 289 с.
Котляревський І. Повне зібрання творів. Київ: Наук. думка, 2014. 510 с.
Леся Українка. Зібрання творів: у 12 т. Київ: Наук. думка, 1976. –Т. 3. 360 с.
Михайло Старицький. Твори : у 8 т. Київ : Держ. вид-во худож. літ. : Дніпро, 1963-1965. – Т. 1. 270 с.
Світличний І. Книга перша: Листи з “Парнасу”. Київ: Сфера, 2001. 235 с.
Українські приказки, прислів'я і таке інше / Уклав М. Номис. – К.: Либідь, 1993. – 768 с.
Цюпа І. Твори: у 2 т. Київ: Дніпро, 1981. – Т. 1. 186 с.

REFERENCES

1. Alefirenko N.F. Poeticheskaya energiya slova. Sineregetika yazyka, soznaniya i kul'tury: monografiya. Moskva: Academia, 2002. 394 s.
2. Vygotskiy L. S. Mysleniye i rech': v 6 t. Moskva: Pedagogika, 1982. – Т. 2. 504 s.
3. Mokienko V. M. Slavizninskaya phraseologiya: ucheb. posobie. Moskva: Vyssh. shk., 1989. 287 s.
4. Potebnia O. O. Estetyka i poetyka slova: monographiya. Kyiv: Mystetstvo, 1985. 320 s.
5. Richards A. A. Philosophiya ritoriki. *Teoriya metaphory* / pod. red. A. A. Richardsa. Moskva: Progress, 1990. S. 44-67.
6. Taranenko A. A. Yazykovaya semantika v yeye dinamicheskikh aspektakh (osnovnye semanticheskie protsessy): monographiya. Kiev: Nauk. dumka, 1989. 256 s.
7. Teliya V. N. Kognitivnyi aspekt semantiki nominativnykh yedinit: monographiya / pod red. A. A. Ufimtseva. Moskva: Nauka. 1986. 141 s.
8. Uzhenko V.D., Uzhemko D. V. Phraseologiya suchasnoyi ukrayins'koyi movy: navch. posib. Kyiv: Znannia, 2007. 494 s.
9. Cherdantseva T. Z. Metaphora i simvol vo phraseologicheskikh edinitsach. *Metaphora v yazyke i tekste* / pod red. T. Z. Cherdantsevoi. Moskva: Nauka, 1988. S. 78-92.

METAPHOR AS A FIGURATIVE-SEMANTIC FACTOR IN THE PHRASING OF CONTEMPORARY UKRAINIAN LANGUAGE

The article is devoted to the study of the peculiarities of the process of metaphorization of phraseologisms to mark the inner world of a man in Ukrainian language. The theoretical foundations of metaphor as one of the most important factors of phrase formation in linguistic intelligence are analyzed in the paper, the basic principles of metaphorization of phraseological units on designation of the inner world of human being are substantiated, criteria of metaphorization of these phraseologisms which are the basics of the formation types are pointed out, reflection of ethnocultural specifics in phraseologism is found out. The process of metaphorization is known transfers information from the basic structure into a new, secondary one, and constitutes a continuous chain of phrase formation, Phraseological metaphors are the manifestation of anthropocentrism as realization of the connection of the structure of language with the speaker, the transfer of human traits to the surrounding reality. The above stated provisions allow us to conclude that metaphorization based on the use of signs of one conceptual sphere to denote another is one of the most active figurative and semantic factors of phrase formation.

Key words: metaphorization, phraseological metaphor, phraseological units, anthroponymization, free expression, thinking associations.

УДК 811.161.2'373:61]:070.489

Жила Т. І.

МЕДИЧНА ЛЕКСИКА У ТЕКСТАХ РЕЛІГІЙНОЇ ПЕРІОДИКИ

У статті з'ясовано роль медичної лексики у релігійному дискурсі на матеріалі текстів релігійної періодики. Дослідження виконано на матеріалі текстів релігійного періодичного видання – газети «Волинські єпархіальні відомості» (2014-2019рр.). Тексти періодичних видань продовжують давню традицію уживання паралелей тіло-душа, гріх –хвороба, Христос – лікар, за допомогою яких автори переконують адресатів у тому, що повністю одужати людина зможе тільки, коли покається за вчинені гріхи, очистить своє сумління і звернеться за допомогою до Господа. Медична лексика широко засвідчена у мікроконтекстах, настановою яких є запобігти гріховним вчинкам людини. Автори вводять у газетні тексти розповіді про сучасників чи оповіді про давні події, у яких ідеться про те, що хвороба є хвороба є результатом руйнівної дії гріха. Основна настанова таких текстів – утвердити ідею про хворобу як наслідок гріховних вчинків і таким чином реалізувати одну з цілей релігійної комунікації – запобігти їх здійсненню.

Автори газетних публікацій активно розробляють медичну тематику на сторінках преси, порушують сучасні проблеми медицини, торкаються проблем здорового способу життя.

Інформування суспільства у газетних публікаціях про благодійні вчинки, здійснені для підтримки лікувальних установ, осіб, що потребують посиленої медичної допомоги, опікування хворими, відкриття капличок при лікарнях, має на меті сформувати позитивну думку про діяльність священиків, релігійних громад, викликати довіру до них, і таким чином утверджувати людей у вірі. Насичення інформативним матеріалом значно розширює коло медичної лексики, включеної у релігійний контекст. У газетних публікаціях засвідчено назви осіб, що лікують, назви конкретних хвороб і загальні назви хвороб, назви медичних і лікувальних закладів, назви лікувальних засобів. Зроблено висновки, що медична лексика виконує виразну прагматичну роль, стаючи одним із мовних засобів впливу на адресата.

Ключові слова: релігійний текст, релігійна періодика, релігійна комунікація, медична лексика, вплив на адресата.

Останні десятиліття позначені особливою увагою вітчизняної лінгвістики до вивчення релігійних текстів, які довгий час через ідеологічні чинники залишалися поза увагою мовознавчих досліджень. Водночас науковці констатують про збільшення жанрових різновидів функціонування релігійного тексту, з-поміж яких тексти, представлені у релігійній періодиці. За словами дослідника І. Скленера, сьогодні мільйони примірників різножанрових релігійних друків формують світогляд та ціннісні орієнтири багатьох українців і для вірян різних конфесій, вони стали важливим джерелом отримання інформації про події і водночас джерелом отримання й поглиблення своїх знань про віру, моральні засади, суспільні й релігійні цінності [6, 277]. У зв'язку з цим актуалізуються дослідження, спрямовані на вивчення специфіки релігійної комунікації, яка здійснюється через засоби